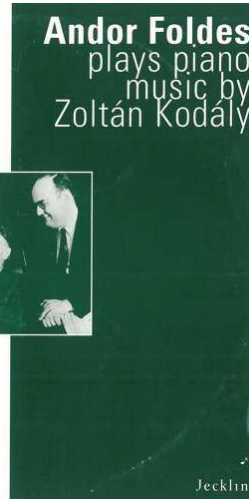

FÖLDES ANDOR (1913-1992) ZONGORAMŰVÉSZ KODÁLY ZOLTÁN ALKOTÁSAIBÓL JÁTSZIK

Commemorating the
85th birthday of
Andor Foldes on
December 21, 1998

Seven pieces, op. 11
Dances of Marosszék
Three pieces from
Háry János
Children's Dances on
Black Keys

Paperbag Series

„Nagy örömmre szolgált, hogy Kodály jelenlétében ismertethettem meg New Yorkot a *Háry János-szvit* általam zongorára átírt feldolgozásával. 1947-et írtak, amikor Kodály Zoltán és felesége az első, háború utáni utazásuk során az Egyesült Államokba is ellátogattak. A League of Composers (Zeneszerzők Szövetsége) Kodály tiszteletére hangversenyt rendezett, és ebből az alkalomból eljátszottam saját Háry János-zongoraátíratomat, valamint a *Marosszéki táncokat*, a *Gyermektáncokat*, s a fekete billentyűkre írt kis kánonját. Az új darabok kéziratos kottáját maga Kodály hozta át nekem.

Feleségével, Emma asszonnyal az első sorban ült, közvetlenül előttem. Hogy tetszett-e neki a *Háry*-feldolgozásom, amelyet korábban se nem látott, se nem hallott? Efelől bizonytalanságban maradtam, noha – miközben játszottam – a szemem sarkából folyton rá-rápillantgattam. Az évek alatt, hogy nem láttuk egymást, ápolt szakálla kifehéredett, de gondolatai és érzelmei éppúgy, mint azelőtt rejtve maradtak legendássá vált szfinxszerű vonásai mögött. Annál mélyebben meghatott, hogy a hangverseny után jóváhagyását és jószágon hangzó dicséretét fogadhattam.”

(Földes Andor: Emlékeim. Fordította: Földes Lili és Ódor László. Osiris Kiadó, 1995, 206. oldal)

[Zoltan Kodaly-Hary Janos Suite \(Excerpts, Transc. Foldes\)](#)
[\(Andor Foldes 1957\) HD \(10:23\)](#)

<https://www.youtube.com/watch?v=C24XsbbuCoA>

1. Viennese Musical Clock 2. Song 3. Intermezzo.

Zoltan Kodaly-Children's Dances (Excerpts) (Andor Foldes 1957)

HD (9:59)

<https://www.youtube.com/watch?v=g8l07PrxMc0>

01. Allegretto 02. Allegretto cantabile 03. Vivace 04. Moderato cantabile 05. Allegro moderato poco rubato 07. Vivace quasi marcia 08. Friss (Fast): Presto 09. Allegro marcato 10. Allegretto leggiero 11. Vivace 12. Allegro comodo. Cominciando poco sostenuto, rivenire al tempo

II.

**A ZENE AZ ÉN HAZÁM
HOMMAGE Á FÖLDES ANDOR**

Szerkesztő-riporter: dr. Újj Írisz

Rendezte: Oláh László Olivér (2016)

<https://www.youtube.com/watch?v=UHq0oqEta1g>

III.

**Földes Andor (Andor Foldes) (Budapest, 1913. december 21. – Herrliberg, Zürich mellett, 1992. február 9.)
magyar származású amerikai zongoraművész,
zeneszerző, tanár**

Földes Andor emléktáblája óbudai lakóházán - Föld utca 50/a

Földes Andor emlékszoba (Óbudai Múzeum. Rendezte: dr. Ujj Írisz)

Földes Andor 7 éves korában

Édesanyja, Ipolyi Valéria, koncert-zongoraművész felismerte tehetségét, és otthon tanította. A nyolcéves csodagyerek Mozart B-dúr zongoraversenyét játszotta a Zeneakadémián a Budapesti Filharmóniai Társaság zenekarával. Tanulmányait magánúton végezte, hogy minden idejét a zenélésnek szentelhesse. Szatmári Tibor fejlesztette zongoratechnikáját. 16 éves volt, amikor Dohnányi Ernő felvette mesterkurzusába. A zongora mellett zeneszerzést tanult Weiner Leótól. A Zeneakadémián találkozott Bartók Bélával.

1934-től sokat szerepelt Európában. A Skandináv országokban koncertezett, amikor kitört a háború. Mivel volt már koncertmeghívása, látogató vízummal utazott az Egyesült Államokba 1939 novemberében. 1941-ben debütált New Yorkban, a The Town Hallban. Szigeti József hegedűművésszel három éven át koncertezett Kanadában és az Egyesült Államokban, 120

előadást tartottak. 1940-ben találkozott New Yorkban későbbi feleségével, Rendy Lili magyar újságírónővel.

Földes Andor és felesége, Lili asszony

A sors újra összehozta Bartók Bélával, aki 1940-ben érkezett az Egyesült Államokba. Földes a zeneszerző egyetértésével megtanulta összes zongoraművét, és azon igyekezett, hogy megismertesse azokat az amerikai közönséggel. A koncertügyenköket és karmestereket nem tudta rávenni az eljátszhatatlannak tartott II. zongoraverseny előadására. A koncertre csak Bartók halála után, 1947. november 3-án került sor a Carnegie Hallban, a National Orchestral Association évadnyitóján. A zenekritika rendkívül kedvezően reagált.

1948-ban megkapta az amerikai állampolgárságot, és lemez készült Bartók II. zongoraversenyéről. 1953-ban Dél-Amerikában és Dél-Afrikában koncertezett.

Repertoárjában Mozart, Beethoven, Brahms, Debussy, Poulenc, Liszt és Rachmaninov művei is szerepeltek. Mesterkurzusokat tartott Londonban, Párizsban, Berlinben, Tokióban. 1957 és 1965 között Saarbrückenben a Zenei Főiskola tanára volt, az elhunyt Walter Giesecking helyét vette át. Bartók összes

zongoraművét a Deutsche Grammophon vette fel, és 1957-ben elnyerte a Grand Prix du Disque-et, a legjelentősebb francia zenei díjat. Európában sokkal több lehetősége volt koncertezni, ezért Svájcba települtek át 1961-ben. A New Yorkban, Londonban, Buenos Airesben, Bonnban adott koncertjeinek bevételeiből járult hozzá a bonni Beethovenhalle restaurálásához. 1964-ben megkapta Németország Érdemrendjének nagy keresztjét. 1978-ban ő volt az első nyugatról érkező zongoraművész, aki a kulturális forradalom után fellépett Pekingben. 1982-ben elnyerte Deutscher Schallplattenpreis is.

Egy nagyon szerencsétlen esés okozta halálát otthonában, Herrlibergben. Mesterkurzust készült tartani néhány hónappal később Bonnban, a Beethoven-házban.

IV.

A Fidelio-ból ([Fölszámolták Földes Andor hagyatékát](#)) 2011. 12.13) értesülhettünk arról a hírről, hogy 2011. december 8-án, a Zürich melletti Herrlibergben kiárusították a világhírű magyar származású zongoraművész hagyatékát - közte a Zeneakadémiának szánt Steinway-zongorát is.

Egy nagy ívű művészpálya szomorú befejezésének lehetnek tanúi mindazok, akik elmentek a végkiárusításra. Földes Andor kilenc évvel ezelőtt halt meg, a férje emlékét ápoló feleség, Földes Lili pedig 2008-ban hunyt el. A házaspár után nem maradt leszármazott. Az özvegy nem tudván fizetni a tárgyak tárolását, adósságot hagyott maga után, a

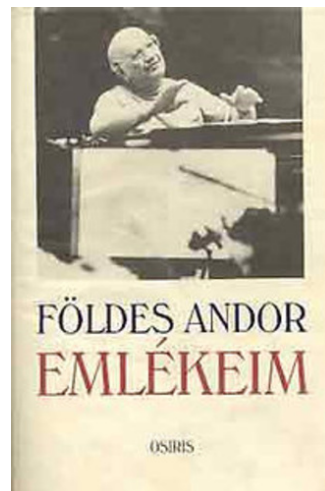
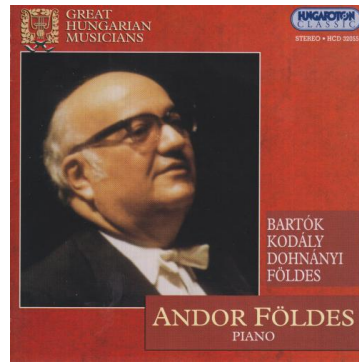
hitelezők pedig kiárúsításra bocsátották a tárgyakat: az egész világra kiterjedő művészbarátság emlékeit, mint Thomas Mann Földes Andornak írt személyes sorait, Dürrenmatt egy anygalkát ábrázoló rajzát „Andoromnak az ő Fritzétől” aláírással, kottákat, könyveket, Miro, Picasso, Warhol képeit, valamint a házaspár lakásának néhány berendezési tárgyát. Ott állt az a zongora is, amit Földes Lili a Zeneakadémiára szándékozott hagyni és ami 35.000 svájci frankért volt kapható.

Földes Andor herrlibergi (Fidelio.hu)

Magyarországon 1994 és 2007 között rendeztek Földes Andor Zongoraversenyt, melynek célja az volt, hogy segítséget nyújtson fiatal pályakezdő magyar zongoraművészeknek. A győztesek a magas pénzjutalom mellett külföldi tanulmányúton is részt vehettek. A verseny programja valamennyi alkalommal Földes Andor repertoárjából állt, kiegészülve a művész néhány saját szerzeményével.

A Hungarotonnál és a Gramofonnál megjelent Földes-albumok, valamint a dr. Ujj Írisz által kibővített és menedzselt Földes Andor: Emlékeim c. könyv második kiadása valamit enyhít a fentebb leírt súlyos veszteségeken, de a Földes Andor Zongoraverseny immáron több mint egy évtizedes szünetelése azonban nagyon elgondolkoztató.

Függelék:

FÖLDES ANDOR ÉLETÚTJA ÉS MŰVÉSZI MUNKÁSSÁGA

<https://docplayer.hu/2507247-Foldes-andor-életutja-es-muveszi-munkassaga.html>

(Doktori Disszertáció-2011)

(Parlando 2013/6.)

Dr. Báll Dávid: A nemes feladat – Emlékezés Földes

Andorra születésének centenáriumán

<http://www.parlando.hu/2013/2013-6/BallDavid-FoldesAndor.pdf>

(Parlando: 2013/6.)

Dr. Báll Dávid: Adalék Földes Andor életének tanulmányozásához

<http://www.parlando.hu/2014/2014-1/2014-1-06-FoldesAndor.htm>

(Parlando 2014/1.)

Földes Andor emlékszobra az óbudai Zichy-kastély előtt parkban